

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 461/2021 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om tillståndet för fiskbeståndet i Nuasjärvi i Kajanaland.

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 461/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Merja Kyllönen /vänst m.fl.:

Hur ser ministeriet på tillståndet för Nuasjärvi i Kajanaland och är sjöns allmänna tillstånd sådant att det fortfarande är tryggt att äta fisk som fångats där,

vilka åtgärder avser ministeriet vidta för att i fortsättningen trygga tillräcklig information om fiskarnas ätbarhet och för att förbättra sjöns anseende, om fisk som fångats där duger som näring och

hur tryggas Nuasjärvis tillstånd på så sätt att vattendragets fiskbestånd kan utnyttjas också i fortsättningen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Nuasjärvi, som hör till vattenförvaltningsområdet Ule älv-Ijo älv, är en dystrof sjö och dess ekologiska status är god utifrån en ekologisk klassificering som baserar sig på omfattande vattenförvaltningsmaterial.

Vad gäller kemisk status har status för Nuasjärvi, liksom alla vattenförekomster i Finland, klassificerats som dålig, eftersom den modellerade halten av polybromerade difenyletrar (PBDE), som används som brandskyddsmedel för textilier, överstiger den miljö kvalitetsnorm som fastställts för medlet. I den kemiska klassificeringen orsakade skärpningen av miljö kvalitetsnormen för PBDE-ämnen en nedgång i statusklassen i alla vattenförekomster i vattenförvaltningsområdena, trots att en ändring i den sämre riktningen inte ägt rum i själva vattenförekomsten.

Vad gäller övriga ämnen än PBDE är kemisk status för Nuasjärvi god, men på grund av överträdelserna av enskilda kvalitetsnormer och de kvicksilverhalter i abborre, vilka ligger nära miljö kvalitetsnormen, har Nuasjärvi utnämnts till en hänsynskrävande sjö i vattenförvaltningsplanen.

Kvikksilver anrikas i näringskedjan och i synnerhet i dystrofa sjöar ansamlas ämnet i rovfiskar, såsom i abborre och gädda. Överträdelser av miljökvalitetsnormen är vanliga i de finländska vattendragen på grund av kvikksilverbelastningen, som ursprungligen är luftburen. I Nuasjärvi var kvikksilverhalterna i provabborrar år 2019 i regel en aning högre än under åren 2015 och 2016, men skillnaden har inte kunnat konstateras statistikmässigt.

Det ska observeras att den kvalitetsnorm för kvikksilver som används i definitionen av kemisk status är skarpare än det gränsvärde för kvikksilver som används för fisk som används för näring. Miljökvalitetsnormen för kvikksilver i fisk baserar sig på skydd av organismer, inte av människornas hälsa. Miljökvalitetsnormen för kvikksilver i fisk enligt statsrådets förordning (1022/2006), vilken beaktar bakgrundshalten, är efter vattenförekomsttyp 0,20–0,25 mg/kg tp, medan gränsvärdet för kvikksilver i fisk som används som livsmedel enligt Europeiska kommissionens förordning (1881/2006) är 0,5–1,0 mg/kg tp efter fiskart.

Sporadisk större intag än maximimängden innebär inte någon omedelbar hälsorisk, utan med maximihalterna hindras i synnerhet sådana skadliga konsekvenser som orsakas av långvarig och kontinuerlig exponering. I Livsmedelsverkets anvisningar om säker användning av livsmedel har man beaktat det kvikksilver som abborrar innehåller och det kvikksilver som abborrarna innehåller orsakar inte någon hälsoolägenhet för människor, om anvisningarna efterlevs. Ätande av större rovfiskar borde begränsas i enlighet med Livsmedelsverkets allmänna rekommendationer. Barn, unga och personer i fertil ålder kan äta gädda enbart 1–2 gånger per månad då portionsstorleken är 100 g. Gädda rekommenderas inte för gravida och ammande personer och därtill rekommenderar Livsmedelsverket att de som dagligen äter insjöfisk, utöver gädda, också minskar användningen av andra stora rovfiskar.

Livsmedelstillsynsmyndigheterna övervakar att egenkontrollen fungerar och är tillräcklig hos aktörer inom fiskerinäringen utifrån riskerna och med stickprov. De lokala livsmedelstillsynsmyndigheterna har också till ansvar att efter behov ge rekommendationer om begränsning av användningen av livsmedel, om det inom deras områden finns till exempel förhöjd risk att skadliga ämnen ansamlas i fiskeriprodukter. Utifrån undersökningsresultaten har miljöhälsovården i Kajana-lands social- och hälsovårdssamkommun inte meddelat restriktioner för livsmedelsanvändningen av fisk från Nuasjärvi.

Tillsynsrapporterna över uppföljningen och kontrollen av Nuasjärvi är offentliga handlingar. Den näringsidkare som ansvarar för kontrollen ger regelbundet information om resultaten på sin webbplats. Den miljömyndighet som övervakar den tillståndspliktiga verksamheten för ett samarbete med hälsoskyddsmyndigheten och de svarar tillsammans på medborgarnas frågor. Om resultaten ger skäl till det, meddelar hälsoskyddsmyndigheten eventuella restriktioner som gäller ätande av fisk från Nuasjärvi.

Den öppna diskussions- och informationsutbytesförbindelsen med Sotkamo fiskeriområde möjliggör informationsutbyte direkt med de aktörer som fångar fisk i Nuasjärvi.

Tillsynsmyndigheten övervakar att miljötillståndspliktiga belastare av Nuasjärvi verkar enligt villkoren i deras tillstånd. Därtill följer tillsynsmyndigheten status för Nuasjärvi och ingriper vid behov i de utsläppsmängder som leds ut i Nuasjärvi, om det kommer fram att de bildar en risk för större skadliga konsekvenser än väntat.

Målen enligt vattenförvaltningsplanerna granskas enligt vattenförvaltningsperiod för att uppnå god status i vattenförekomsterna. Vad gäller tillståndspliktig verksamhet, anhängiggörs efter behov en ändring av miljötillstånden. Genomförandet av åtgärdsprogrammet och åtgärdernas tillräcklighet bedöms och revideringar görs i följande vattenförvaltningsplan.

Uppföljningen enligt vattenförvaltningsplanen för Nuasjärvi och kontrollen av belastarna enligt miljötillstånden fortsätts regelbundet. Uppföljningen och kontrollen omfattar också fiskeriekonomiska komponenter, i vilka halterna av skadliga ämnen i fiskarna analyseras.

Helsingfors 22.9.2021

Miljö- och klimatminister Krista Mikkonen